

ŠKOLKA PRO MĚ

IDENTITY

Editorka: Eva Čivrná

Korektura: Drahomíra Čechovská

Grafické zpracování: Denisa Kuimcidis

Tisk: BEEZ BEE s.r.o. Vytisknuto na recyklovaném papíře.

Vydalo v roce 2022 NESEHNUTÍ, Křížová 463/15, 603 00, Brno, www.nesehnuti.cz. První vydání.

Vznik publikace podpořila Rada vlády pro rovnost žen a mužů a Úřad vlády v rámci programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů na rok 2022.

Úvod

Do rukou se vám dostává jedinečný materiál určený pro práci s dětmi předškolního věku v rámci prevence násilí. Aktivity zde uvedené jsou praktickým rozšířením dvou dílů publikací Školka pro mě aneb Jak si užít školku zábavně a citlivě vydaných organizací NESEHNUTÍ.

Přestože je násilí tématem, se kterým se ve veřejném prostoru setkáváme stále častěji, často zapomínáme na ty nejzranitelnější z nás – děti. Právě socializace dětí, tedy jejich učení se o světě, zapojování se do společnosti, je však v rámci prevence násilí klíčová. Pokud vychováváme holčičky, které jsou vedeny k tichosti a pasivitě, nebo chlapce, kterým vštěpujeme nezávislost a nabádáme je, aby si neříkali o pomoc, bude pro ně výrazně těžší vzdorovat násilí.

Materiál, který právě držíte v rukou, se snaží ukázat cestu, jak pozitivní formou podporovat děti ve schopnostech, které jim pomohou rozpoznávat situace nebezpečí a umožní jim na ně reagovat tak, aby se míra rizika snížila, a to ať už vlastní akceschopností dětí, či za pomoci dalších osob, které patří do jejich blízkého okolí.

Identity

Lidská různorodost je v každodenním životě samozřejmou a nezbytnou podmínkou pro soužití společnosti. Tato skutečnost se zároveň odráží i v klimatu jednotlivých škol a tříd, jelikož „heterogenita žáků je jednou z nezměnitelných podmínek školy“. Různorodost tohoto prostředí se může projevovat v několika aspektech, jako je například pohlaví, temperament, mateřský jazyk, náboženství, národnost, výkon či věk. Jak podotýkají někteří zahraniční autoři a autorky, různorodé skupiny mají pozitivní efekt na sebevědomí jejich členů a členek, na jejich sociální kompetence, podporují přijímání ostatních členů a členek v rámci skupiny či meziskupinové vztahy. Je proto důležité, aby již předškolní děti dokázaly heterogenitu skupiny, ve které vyrůstají, pozitivně reflektovat a uměly efektivně čerpat benefity, které jim nabízí.

Benefit respektujícího přístupu k rozmanitosti nezískává pouze dítě samotné, ale také jeho okolí, potažmo celá společnost. Díky tomuto přístupu totiž můžeme předcházet tzv. „zločinům z nenávisti“ (hate crimes). Tyto zločiny jsou motivovány předsudky vůči určité skupině, která sdílí neměnnou charakteristiku, jako je pohlaví, rasa, etnicita, náboženství či sexuální orientace.

Pokud se dítě již v předškolním věku naučí vnímat různorodost svého okolí jako prospěšnou pro svůj seberozvoj, nikoliv jako zdroj svého vlastního ohrožení, přispívá tak k budování respektující společnosti eliminující zločiny z nenávisti.

Kouzelná krabička

Aktivita má za cíl dětem přiblížit různorodost skupin a jednotlivců, kteří se mohou vyskytovat v jejich blízkém okolí. „Kouzelná krabička“ dětem představuje lidskou různorodost z několika různých aspektů (pohlaví, etnicita, zdraví, věk) takovým způsobem, aby měly možnost vnímat různorodost jako obohacující, nikoliv ohrožující zkušenost. Současně pomocí této aktivity učíme děti diskutovat o různém zázemí, zkušenostech či predispozicích, se kterými se běžně v kolektivu či jejich okolí setkávají, a zároveň si klade za cíl u dětí podpořit respektující přístup k této různorodosti.

Co budete potřebovat

- portréty vybraných osob a jejich příběhy (součást metodického materiálu)
- krabice s víkem
- lesklý, zrcadlový papír nebo alobal
- barevný papír nebo samolepky

Jak vyrobit kouzelnou krabičku

Nastříhejte zrcadlový papír dle vnější i vnitřní velikosti krabice a jejího víka. Poté obě části krabice polepte z vnější i vnitřní strany nastříhaným materiálem tak, aby jím byly zcela pokryté. Lesklá krabice i její kryt slouží dětem během aktivity jako zrcadla, v nichž mohou sledovat svůj odraz.

Do takto upravené „kouzelné krabičky“ vložte vytištěné portréty vybraných osobností, které jsou součástí metodického materiálu. Portréty osob je potřeba samostatně vytisknout. Jsou pouze ilustrační. Seznam osob s příběhy a jejich portréty je možno doplnit dalšími osobnostmi. Při obměně obsahu krabičky však prosím zachovávejte co největší pestrost osobních příběhů.

Z barevného papíru nastříhejte různobarevné puntíky, nebo využijte samolepky. Každé dítě by mělo obdržet puntík jiné barvy (případně puntík se speciálním znakem), aby bylo rozlišitelné, který patří kterému dítěti. Tento materiál budou děti používat na konci aktivity. Místo barevných puntíků lze také použít symboly z osobních skříněk dětí apod.

Popis aktivity

Děti postupně vytahují portréty lidí z „kouzelné krabičky“. U každého náhodně vytaženého obrázku klademe otázky v následujícím pořadí:

1. Koho vidí na obrázku? Jak daná osoba vypadá?
2. Přečteme dětem krátký příběh dané osoby, který je součástí metodického materiálu.
3. V čem je vzhled dané osoby na obrázku podobný dětem ve třídě?
4. Nacházelo se v příběhu dané osoby něco, co je dětem známé? Co mají s danou osobou společné?
5. V čem se vzhled dané osoby liší od dětí ve třídě?
6. Dozvěděly se děti z příběhu dané osoby něco, o čem dosud neslyšely? Bylo pro ně něco překvapivé? Co nové by se od této osoby mohly naučit?
7. Znají děti někoho ve svém okolí, kdo vypadá podobně jako osoba z portrétu? Znají někoho, kdo má podobný osobní příběh?

„Kouzelná krabička“ dětem při zodpovídání dotazů slouží jako zrcadlo, ve kterém mohou sledovat svůj odraz. Odraz v lesklé krabici jim tak usnadňuje hledání podobností a rozdílů mezi nimi samotnými a portrétem vybrané osoby. Po diskuzi připevníme daný portrét na tabuli. Tento postup opakujeme až do vyprázdnění „kouzelné krabičky“.

Na závěr aktivity může každé dítě připevnit svůj puntík (značku) na tabuli k portrétu té osoby, s níž mělo nejvíce společných znaků, a společně s dětmi pak sledujeme, který z portrétů získal nejvíce značek, a situaci reflektujeme.

Doplnění aktivity

Kouzelnou krabičku je možné doplnit o další příběhy lidí, které mohou být inspirativní pro váš dětský kolektiv, či o příběhy lidí, které děti osobně znají (některá z pečujících osob ve školce, někoho z rodiny dětí ve třídě apod.).

Vyzvěte děti, aby sdílely s ostatními v kolektivu, v čem jsou jedinečné, odlišné od ostatních ve třídě (např. nějaké dítě umí jiný jazyk, jeden z rodičů pochází z jiné země apod.). Cílem aktivity je podpořit u dětí pozitivní přístup jak k jedinečnosti dítěte samotného, tak k odlišnostem ostatních dětí.

Hubený chlapec Petr

jedná se o smyšlenou osobu

Chlapeček Petr byl vždycky hodně hubený, i když toho snědl stejně jako jiné děti. Ty se mu za jeho hubenost smály a říkaly, že vypadá jako kostra. Když se rozhodl začít s plaváním, všichni ho varovali: „Vždyť se utopíš! Máš tak tenké ruce i nohy!“ Petr se ale stal skvělým plavcem. Všem tak dokázal, že být hubený neznámá být slabý.

Zdroj obrázku: https://unsplash.com/photos/_WXd_-jvNZM

Autor obrázku: James Balensiefen

Katka, dívka s brýlemi

jedná se o smyšlenou osobu

Malá Katka se moc těšila na svůj první den ve školce. Najde tam nové kamarády a kamarádky a budou si spolu hrát. Když rodiče přišli toho prvního dne odpoledne Katku do školky vyzvednout, čekali, že ze třídy vyběhne jejich šťastná holčička, kterou ráno přivedli.

Šourala se k nim ale posmutnělá Káťa. Hlavu sklopenou, bylo zřejmé, že ji něco trápí. A aby ne! Děti ve školce si všimly, že Katka nosí brýle, a začaly jí dávat různé přezdívky. Katce se to vůbec nelíbilo.

I paní učitelka si další den všimla, že Katka sedí sama a nehraje si s ostatními dětmi. Proto za ní přišla a ptala se, co se stalo. Káťa se paní učitelce se svým trápením svěřila. Po obědě paní učitelka svolala všechny děti k sobě.

„Teď si spolu zahrajeme hru. Rozdělíme se na skupiny podle toho, kdo má jakou barvu očí. Děti s modrýma a zelenýma očima budou v jedné skupině a děti s hnědýma ve druhé. Děti s modrýma a zelenýma očima budou mít program jako obvykle a děti s hnědýma očima půjdou se mnou na zmrzlinu.“

Děti s modrýma a zelenýma očima si okamžitě začaly stěžovat, že to není spravedlivé a že ony chtějí jít na zmrzlinu s ostatními. Paní učitelka všechny utišila. „Vidíte, děti, jak jste se cítily, když jste nemohly jít na zmrzlinu jenom proto, že nemáte hnědé oči? A co vy, děti s hnědýma očima, chcete, aby na zmrzlinu mohli jít všichni?“ řekla jim. Děti souhlasně kývaly hlavami. „A může s námi jít i Katka, která má modré oči a brýle?“ zeptala se paní učitelka. Děti znovu souhlasně kývaly hlavami. „Katka je přece děvčátko se stejnýma modrýma očima, jako mají ostatní. A její brýle na tom nic nemění,“ vysvětlila. Na zmrzlinu šly tehdy s paní učitelkou všechny děti. A od té doby si také všechny děti spolu hrají bez ohledu na to, jestli má někdo oči modré, zelené, hnědé nebo nosí brýle.

Zdroj obrázku: <https://unsplash.com/photos/Lce8uz19jX8>

Autor obrázku: Adam Winger

Vietnamka Ha Thanh Špetlíková

Když byla Ha Thanh ještě malou dívkou, přestěhovala se s rodiči z rodného Vietnamu k nám do České republiky. Protože vůbec neuměla naši řeč a vypadala jinak než její spolužáci a ostatní lidé z okolí, zažívala těžké chvíle. Dokázala se s nimi ovšem poprat. Vystudovala vysokou školu, stala se scénáristkou a módní návrhářkou. Později objevila svou novou vášeň. Stalo se jí herectví. Má za sebou už hraní v několika seriálech, a v roce 2018 se dokonce stala první vietnamskou herečkou, která získala hlavní roli v českém celovečerním filmu.

Zdroje příběhu:

<https://www.novinky.cz/clanek/kultura-herecka-ha-thanh-spetlikova-o-domove-se-mi-nikdy-nezda-40382497>

<https://www.csfd.cz/tvurce/214033-ha-thanh-spetlikova/prehled/>

Zdroj obrázku:

https://www.idnes.cz/zpravy/revue/spolecnost/ha-thanh-spetlikova-herecka-miss-hanoi-film-ordinace-v-ruzove-zahrade-magazin-dnes.A180807_120745_lidicky_zar?galerie

Marek, chlapec s dlouhými vlasy

jedná se o smyšlenou osobu

Marek měl velmi rád svoje dlouhé vlasy a nechtěl, aby mu je maminka ostříhala. Cítil se jako Samson, o kterém mu četli rodiče a jehož síla byla ukrytá právě v jeho vlasech. Někteří chlapci se však začali Markovi posmívat, že vypadá jako holka. On se ale nenechal přesvědčit, že být „holkou“ je něco špatného, protože s kamarádkami vždy zažíval hodně zábavy. Nakonec ho i kluci posměváčci začali brát mezi sebe, protože viděli, že Marek je skvělý kamarád, který každému rád pomůže. Marek byl šťastný. Měl nejen super vlasy, ale i hodně dobrých kamarádů a kamarádek, kteří ho měli rádi takového, jaký je.

Zdroj obrázku: <https://unsplash.com/photos/U2uMgZAZAnw>

Autorka obrázku: Annie Spratt

Avery, transgender dítě

V americkém Kansas City se narodil šťastným rodičům chlapeček. Dali mu jméno Avery. Byl to chlapeček jako každý jiný, měl krátké vlasy, nosil klučíčí oblečení a hrál si se svým bráchou.

Když mu byly asi tak 4 roky, všimli si rodiče, že je Avery často smutný, někdy až našťvaný, a dokonce odmítal chodit do školky. Nevěděli, proč se Avery tak změnil. Všimli si i toho, že když si oblékl dívčí oblečení, je to najednou zase ten veselý a šťastný Avery, jakým býval dřív. Jednou se na společných nákupech Avery rodičům svěřil: „Říkáte mi, že jsem kluk, myslíte si o mně, že jsem kluk, ale víte o mně, že se uvnitř cítím jako holka?“

A tak rodiče začali s Averym chodit za různými doktory a doktorkami, aby zjistili, co se s jejich dítětem děje. Lékařky a lékaři rodičům vysvětlili: „Většina dětí je spokojena s tím, že se narodí jako holka nebo jako kluk. Občas se však může stát, že některý chlapeček se necítí být chlapečkem a některá holčička se necítí jako holčička. Takovým lidem se říká transgender a váš syn Avery se uvnitř cítí jako holčička. Je tedy trans dívkou. Ačkoliv se narodil do chlapeckého těla, uvnitř se cítí být holčičkou.“

Od té doby směla Avery nosit o víkendech dívčí oblečení. Když měla jednoho dne jít Avery na oslavu narozenin, rázně odmítla obléknout se jako kluk, jak to chtěli rodiče. Už nechtěla předstírat, že je klukem. Na oslavu šla v dívčím oblečení. A kamarádi a kamarádky? Vůbec jim to nepřišlo divné, přijali Avery v dívčím oblečení jako dívku.

Den po oslavě šla Avery do školy poprvé oblečená jako dívka, v růžovém od hlavy až k patě. Poprvé po dlouhé době se zase do školy těšila. „Nejlepší věcí na tom být holkou je, že nemusím předstírat, že jsem kluk“, říká Avery.

Zdroje příběhu:

<https://www.nytimes.com/interactive/2015/opinion/transgender-today/stories/avery-aj-jackson>

<https://www.nationalgeographic.com/photography/article/robin-hammond-gender-cover>

Zdroj obrázku:

<https://www.nationalgeographic.com/photography/article/robin-hammond-gender-cover>

Autor obrázku:

Robin Hammond

Michael, homosexuální hráč amerického fotbalu

Michael začal hrát fotbal na střední škole v Texasu. Jelikož byl velmi dobrým hráčem, nabídla mu jedna z vysokých sportovních škol možnost hrát za její fotbalový tým a zároveň na škole studovat. Michael byl na vysoké škole jedním z nejnadanějších hráčů. Jeho tým vyhrál spoustu zápasů a Michael získal různá sportovní ocenění. V posledním ročníku vysoké školy se Michael rozhodl svěřit se s jeho velkým tajemstvím. Svým spoluhráčům a kamarádům z týmu veřejně přiznal, že se mu více líbí kluci než holky. Přiznal svým spoluhráčům, že je homosexuál neboli gay. Přiznat to nebylo pro Michaela lehké, protože byl prvním z profesionálních hráčů amerického fotbalu, který veřejně oznámil, že ho jeho srdce táhne k mužům, a ne k ženám. Jeho fotbalový tým, jeho spoluhráči a kamarádi tuto novinu přijali, respektovali ji a Michaela podpořili.

Zdroje příběhu:

<https://www.wbur.org/onlyagame/2014/02/15/history-gay-athletes>

https://www.espn.com/espn/otl/story/_/id/10429030/michael-sam-missouri-tigers-says-gay

Zdroj obrázku:

<https://www.cbsnews.com/chicago/news/rams-cut-sam-1st-drafted-openly-gay-player/>

Zdroje

Tento text vychází z metodických materiálů Školka pro mě aneb Jak si užít školku zábavně a citlivě, první a druhý díl.

V online podobě jsou tyto materiály dostupné na webových stránkách organizace NESEHNUTÍ.

1. díl <https://nesehnuti.cz/skolka-pro-me-jak-si-uzit-skolku-zabavne-a-citlive/>

2. díl <https://nesehnuti.cz/skolka-pro-me-2/>

Téma práce s emočním prožíváním vychází z metodik pedagožky Jayneen Sanders vydaných nakladatelstvím Educate2Empower, konkrétně z knihy pro rodiče Body Safety Education: A Parents' Guide to Protecting Kids from Sexual Abuse, z knihy pro děti Talking About Feelings a metodiky obsahující 18 Lessons in Body Safety and Consent.

Dále vychází z knihy Muži, ženy a společnost od Claire M. Renzetti a projektu serveru Aktuálně.cz Nejsi sám, který pojednává o sebevraždách mužů v České republice.

NESEHNUTÍ

Jsme sociálně-ekologická nevládní organizace. Cílem našich ekologických a lidskoprávních aktivit je ukázat, že změna společnosti založená na respektu k lidem, zvířatům i přírodě je možná a musí vycházet především zdola. Proto podporujeme **angažované** lidi, kteří se zajímají o dění okolo sebe a kteří považují **zodpovědnost** za život na naší planetě za nedílnou součást své svobody.

Dáváme odvalu měnit svět.

Podpořte nás

Naše činnost je závislá na finanční podpoře lidí, jako jste vy. Podpořte nás libovolnou částkou na účet č. **2600013234/2010** a buďte změnou, kterou chcete vidět na tomto světě. Děkujeme.
podporte.nesehnuti.cz

Zapojte se

Je vám naše činnost sympatická? Chcete se aktivně podílet na tom, co děláme? Staňte se dobrovolníkem či dobrovolnicí NESEHNUTÍ.

dobrovolne.nesehnuti.cz

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ svoboda – zodpovědnost – angažovanost

tel.: +420 605 239 579,

brno@nesehnuti.cz

facebook.com/nesehnuti,

twitter.com/nesehnuti,

instagram.com/nesehnuti

www.nesehnuti.cz

Vytištěno na recyklovaném papíře.

Vznik publikace podpořila Rada vlády pro rovnost žen a mužů a Úřad vlády v rámci programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů na rok 2022.

